

A Fővárosi Ítéletábra a személyesen eljárt I.rendű felperes neve (I.rendű felperes címe) I. rendű, valamint a Dr. Sobor Ügyvédi Iroda (címe; ügyintéző: dr. Sobor Dávid ügyvéd) által képviselt II.rendű felperes neve (II.rendű alperes címe) II. rendű és III.rendű felperes neve (III.rendű alperes címe) III. rendű felpereseknek - a dr. Fazekas Tamás ügyvéd (címe) által képviselt I.rendű alperes neve (I.rendű alperes címe) I. rendű, II.rendű alperes neve (II.rendű alperes címe) II. rendű és III.rendű alperes neve (III.rendű alperes címe) III. rendű alperesek ellen személyiségi jogsértés miatt indult perében a Fővárosi Törvényszék 2016. december 12. napján kelt 70.P.22.286/2016/13. számú ítélete ellen az I. rendű felperes részéről 16. sorszám alatt, a II. és III. rendű felperesek részéről 17. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéletábra az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatja és megállapítja, hogy

az I. rendű alperes azzal, hogy nagy nyilvánosság előtt, püspöki ruhában „Járuljatok Szentáldozáshoz” felhívással áldoztató papi tevékenységet imitálva, „abortusztábletta” feliratú zacskóból „Krisztus teste” kijelentés kíséretében fehér tablettát helyezett az „elé járuló” II. rendű alperes és mások nyelvére,

a II. rendű alperes azzal, hogy a Szentáldozás szertartásában résztvevő katolikus híveket utánozva, az I. rendű alperestől elfogadta az „abortusztábletta” feliratú zacskóból kivett fehér tablettát,

a III. rendű alperessel azzal, hogy a hangosítás biztosításával végigasszisztálta a jelenetet, megsértették az I., II. és III. rendű felperesek emberi méltóságát és vallásszabadsághoz fűződő jogát.

Az alpereseket a további jogsértéstől eltiltja.

Kötelezi az I., II. és III. rendű alpereseket, hogy a megállapított jogsértésért magánlevélben fejezzék ki sajnálkozásukat és feljogosítja a felpereseket ezen levél nyilvánosságra hozatalára.

Kötelezi az I., II. és III. rendű alpereseket, hogy a megállapított jogsértést magában foglaló képsorokat tartalmazó felvételt „...” elnevezésű Facebook csoport oldaláról töröljék.

Egyetemleges kötelezi az alpereseket, hogy fizessenek meg a felpereseknek mint egyetemeleges jogosultaknak 15 napon belül 600.000 (hatszázezer) forintot és ezen összeg után 2016. április 10. napjától a kifizetés napjáig járó, a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű kamatát.

Egyetemlegesen kötelezi az alpereseket, hogy 15 napon belül fizessenek meg az I. rendű felperesnek 3.420 (háromezer-négyszázhusz) forint elsőfokú perköltséget, a II. rendű felperesnek 15.000 (tizenötezer) forint + áfa másodfokú perköltséget, valamint a III. rendű felperesnek 45.000 (negyvenötezer) forint együttes első- és másodfokú költséget.

Egyetemlegesen kötelezi az I., II., III. rendű alpereseket, hogy a Magyar Államnak külön felhívásra fizessenek meg 84.000 (nyolcvannégyezer) forint együttes kereseti- és fellebbezési illetéket.

Az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s

Keresetükben a felperesek annak megállapítását kérték, hogy az I. rendű alperes - azáltal, hogy nagy nyilvánosság előtt püspöki ruhában „Járuljatok szentáldozáshoz!” felhívást intézett a jelenlévőkhöz, majd áldoztató papi tevékenységet imitálva egy jól láthatóan címkézett, „abortusztábléta” feliratú zacskóból „Krisztus teste” kijelentés kíséretében, fehér tablettákat helyezett az „eléje járuló” II. rendű alperes, valamint mások nyelvére - a személyiségük lényeges vonásának minősülő katolikus vallási közösséghez való tartozást érintő módon megsértette az emberi méltóságukat és a vallás szabad gyakorlásához, a vallásszabadsághoz fűződő jogukat.

A II. rendű alperes vonatkozásában annak megállapítását kérték, hogy a II. rendű alperes - azáltal, hogy a szentáldozás szertartásában résztvevő katolikus híveket utánozva az I. rendű alperes kezéből elfogadta az „abortusztábléta” feliratú zacskóból kivett fehér tablettát - megsértette a személyiségük lényeges vonásának minősülő katolikus vallási közösséghez tartozást érintő módon az emberi méltóságukat, a vallás szabad gyakorlásához való jogukat, valamint a vallásszabadságukat. Az I. és II. rendű felperesek arra hivatkoztak, hogy a III. rendű alperes a II. rendű alperesével megegyező cselekvéssel követte el a jogsértést, míg a III. rendű felperes annak megállapítását kérte, hogy a III. rendű alperes azzal sértette meg a felperesek mint a katolikus közösséghez tartozó személyek méltóságát, a vallásgyakorláshoz való jogukat, vallásszabadságukat, hogy kezében megafonnal végig asszisztálta a vallásgyalázó jelenetet, azt látható szimpátiával, mosolyogva támogatta, az I. és II. rendű alperesekkel szándékegységben segített annak felhangosításában, ezáltal a jogsértő magatartás nagy nyilvánosság előtt való kifejtésében.

Kérték továbbá mindhárom alperes kötelezését arra, hogy elégtételként saját költségükön két országos terjesztésű napilapban tegyenek közzé bocsánatkérő közleményt. Kérték az alperesek eltiltását a további jogsértésektől, kötelezésüket a büntetési események képsorainak a Facebook csoportból, illetve a videó megosztó oldalról való törlésére, továbbá kérték az alperesek marasztalását egyetemlegesen 600.000 forint sérelemdíj és annak a 2016. április 10. napjától a kifizetés napjáig járó késedelmi kamat megfizetésében.

Az I., II., III. rendű alperesek a kereset teljes elutasítását kérték. A videofelvételen látható események megtörténtét és a felperesek perbeli legitimációját nem vitatták, ugyanakkor hivatkoztak arra, hogy tevékenységüket a véleménynyilvánításhoz fűződő alapjog és a gyülekezési jog is védi. A lengyel katolikus egyház tevékenységére, illetve az abortusz szabályozására vonatkozó, közéleti vita tárgyát képező véleményüket fejtették ki, melyet a katolikus vallású személyek is kötelesek eltűrni.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a felperesek keresetét elutasította. Kötelezte a felpereseket, hogy 15 napon belül fizessenek meg egyetemlegesen az alperesek, mint egyetemleges jogosultak részére

38.100 forint perköltséget, továbbá külön felhívásra a Magyar Állam javára egyetemlegesen 36.000 forint le nem rótt illetéket.

Határozatának indokolásában ismertette Magyarország Alaptörvényének VII. cikk (1) bekezdésében, VIII. cikk (1) bekezdésében, a IX. cikk (1), (4), (5) bekezdésében foglaltakat, a gyülekezési jogról szóló 1989. évi III. törvény 2. § (1), (2), (3) bekezdésének rendelkezéseit, továbbá az új Ptk. 2:42. § (2) bekezdésében, a 2:54. § (5) bekezdésében, a Pp. 348/B. § (5) bekezdésében írt szabályokat.

Rögzítette, hogy a felperesek, mint a katolikus közösség tagjai a közösséget ért jogsérelem miatt érvényesítették az új Ptk. 2:54. § (5) bekezdése alapján biztosított igényüket. A Pp. 348/B. § (4) bekezdése szerint a közösséghez való tartozás vizsgálatához elegendő a fél erre vonatkozó nyilatkozata, melyet a felperesek megtettek, az alperesek sem ezt, sem a felperesek perbeli legitimációját nem vitatták.

Egyetértett a felekkel abban, hogy a perbeli esetben az új Ptk. 2:54. § (5) bekezdésében foglalt rendelkezéseket az alperesek véleménynyilvánítási szabadságára és gyülekezési jogára, továbbá a felperesek azon jogára figyelemmel kell alkalmaznia, hogy a személyiségük részét képező vallásos meggyőződésüket más személy ne sérthesse. Ezért annak megítélése során, hogy a jogszabályban írt súlyosan sértő vagy kifejezésmódjában indokolatlanul bántó magatartás megvalósult-e, azt vizsgálta, hogy a véleménynyilvánításhoz és a gyülekezéshez való jog gyakorlása elegendő indok-e arra nézve, hogy a szubjektíve sérelmesnek érzett magatartás folytatását a vallási közösség tagjai túrni legyenek kötelesek, illetőleg a felperesek vallásszabadságát és emberi méltóságát ért sérelem elég súlyos-e ahhoz, hogy a véleményszabadság korlátozása indokoltá váljon.

Vizsgálata során figyelemmel volt az Alkotmánybíróság 30/1992. (V. 26.) AB határozatában, a 13/2014. (IV. 18.) AB határozatában írtakra és a felperesek által hivatkozott, az Otto-Preminger-Institut ügyben kifejtett megállapításokra. Az EJEB által ezen ügyben kifejlesztett teszt segítségével mérlegelte azt, hogy a véleménynyilvánítási szabadság korlátozása az Egyezményel összhangban lehetséges-e mások vallásos meggyőződése védelmében.

Rögzítette, hogy a perbeli esetben az Egyezmény 9. és 10. cikkében, valamint az Alaptörvényben védett jogok között összeütközés áll fenn. A véleménynyilvánítási szabadság lehetséges korlátozása jelen esetben törvényen alapul és egyértelmű, hogy az állami beavatkozásnak van legitim célja, ugyanakkor ezen feltételek alapvetően jogalkotási szinten vizsgálandók. A konkrét ügyben a mérlegelés során azon szempontok vehetők figyelembe, melyeket az EJEB annak vizsgálata során vetett fel, hogy a véleménynyilvánítási szabadság korlátozása szükséges-e a társadalom demokratikus működéséhez.

A felperesek vitatásával szemben megállapította, hogy az alperesek előadásának társadalmi, politikai kontextusa egyértelmű. A felperesek a Budapesti Rendőr-főkapitányság tájékoztatásával igazolták, hogy tüntetésüket „A vállfa nem sebészeti eszköz! - Tiltakozás az abortusz teljes lengyelországi betiltása ellen” címmel jelentették be és azt Lengyelország Budapesti Nagykövetsége elé szervezték. Az eseményről készült felvételen hallható, hogy az I. rendű alperes az általa tartott imitált misét kifejezetten a lengyelországi eseményekre történő utalással kezdte meg. Ebből az elsőfokú bíróság azt a következtetést vonta le, hogy az alperesek a kifogásolt magatartást egy közéleti kérdéshez kapcsolódóan szervezett, a gyülekezési jog által védett rendezvényen, közéleti vita keretében fejtették ki.

Egyetértett a felperesekkel abban, hogy a jogvitában nem az alperesi előadás mögöttes mondanivalóját kellett értékelni, hanem azt, hogy az előadás ténylegesen a kívülálló szemlélő felé hogyan jelent meg, abból mit lehetett érteni. E tekintetben kifejtette, hogy a színjátékból a külső szemlélő azt észlelhette, hogy az I. rendű alperes egy misét tartó katolikus papot személyesít meg, majd az áldoztatás során a kezében lévő ostyát egy női szereplő abortusztablettára cseréli ki. Ezt megelőzően az I. rendű alperes egy olyan beszédet tartott, mellyel az abortuszt elítélte. Miután a megmozdulás a teljes abortusztilalom ellen tiltakozott, egyértelmű volt, hogy az általa elmondottakat ironikusan kell értelmezni, így a külső szemlélő számára is világossá kellett válnia annak, hogy a színjáték a katolikus egyház abortusszal kapcsolatos nézeteinek kritikája.

A lengyel katolikus egyház a lengyelországi abortusztörvény körüli társadalmi, politikai vitában határozottan állást foglalt. Éppen a felperesek hangsúlyozták, hogy a katolikus egyház egységes és országoktól független, ezért az elsőfokú bíróság elfogadta azt, hogy a magyar katolikus egyház és a magyar katolikus közösség felé is jogszerűen irányult az alperesek ezzel kapcsolatos véleményének kifejtése. Az alperesek tehát nem pusztán valláskritikát fejeztek ki, hanem egy olyan társadalmi, politikai ideológiai vitában fejtették ki álláspontjukat, melynek a közéleti érintettsége jelentős és aktuális, ez pedig a véleménynyilvánítás szabadságát még fokozottabb védelem alá helyezi. Emellett kiemelte, hogy a katolikus egyház az abortusz vitában meglehetősen markáns véleményt képvisel mind az abortusz, mind az azt támogató személyek megítélését érintően. Ilyen körülmények között a katolikus vallással azonosuló személyeknek a hasonlóan erőteljes kritikát is tűrniük kell.

Nem fogadta el a felperesek azon érvelését, mely szerint valamennyi külső szemlélő számára egyértelmű, hogy a színjáték azt jelképezi, miszerint Jézus Krisztus egyenlő az abortusztablettával. Ahhoz ugyanis, hogy ehhez a következtetéshez el lehessen jutni, a felperesek által levezetett vallási jelképrendszert az átlagos katolikus hívőt meghaladó mértékben kell ismerni. Egy kevésbé képzett, illetőleg nem katolikus hívő számára az előadás nem bírt a felperesek által megjelölt jelentéstartalommal.

Azon felperesi hivatkozás okán, mely szerint a színjáték valójában nem fejezett ki valódi társadalmi véleményt és nem volt vitaindításra alkalmas, továbbá az Oltáriszentség felhasználásának módja rendkívül sértő volt, úgy ítélte meg, hogy bár az alperesek szimbolikus művészi előadással kifejezett véleménye konkrét vitaindításra valóban nem volt alkalmas, ugyanakkor az mégis csak egyértelműen politikai, társadalmi, ideológiai kérdésben megfogalmazott véleménynyilvánítás volt. Abban az esetben, ha szimbolikus jellegű cselekményekkel történik a vélemény kifejezése, szükségszerű, hogy a vélemény tárgyát képező szervezet, vagy közösség, jelen esetben a katolikus egyház szimbólumait kell felhasználni az előadás jelképrendszerében, ezért a ruházat, a liturgiai elemek felhasználása nem volt öncélú. A felhasznált kellékek pedig csupán szimbolikus jelentőséggel bírtak, vallásos meggyőződést kifejező, valláshoz kötődő tárgy az előadás során nem került felhasználásra. Az előadás megtartása sem vallásos kegyhelyen, vagy annak környékén történt.

Maga a tüntetés kis létszámú volt, jelentősebb médiaérdeklődést nem ért el. A felperesek a tüntetéssel foglalkozó híryanagként csupán a témával foglalkozó Facebook-csoportban, illetőleg a ... oldalon közzétett videót tudták megjelölni, azaz az előadás nem ért el nagyon jelentős nyilvánosságot. Az eseménynek gyűlölködő, uszító, erőszakos, vagy félelemkeltő jellege nem volt, az nem volt alkalmas arra, hogy a katolikus egyházzal, vagy a hívőkkel szemben gyűlöletet, agressziót, elutasítást váltson ki.

Mindezek alapján - a fenti szempontok mérlegelésének eredményeként - arra a meggyőződésre jutott, hogy az előadás nem valósította meg az új Ptk. 2:54. § (5) bekezdésében írt súlyos sérelmet, illetve megjelenésmódjában nem volt olyan mértékben indokolatlanul bántó, hogy az alperesek

közéleti vitában történő véleménynyilvánításhoz fűződő jogát korlátozni lehessen. Az alperesek szándéka nem a katolikus hit gyalázása, hanem a katolikus egyháznak és a hívők közösségének az abortuszvitában elfoglalt álláspontját érintő éles, gúnyos kritikája volt, amely a véleménynyilvánítási jog által védett magatartásforma.

A III. rendű alperes vonatkozásában megjegyezte, hogy a III. rendű alperes nem tanúsított a felvételen láthatóak szerint olyan magatartást, amelyet a felperesek a terhére róttak, azaz nem vett részt az imitált szentáldozásban, pusztán az I. rendű felperes számára kihangosítást biztosító megafon mikrofonját tartotta.

A perköltségviselés tárgyában a Pp. 78. § (1) bekezdése szerint határozott figyelemmel a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontjában írtakra.

Az elsőfokú bíróság ítéletével szemben az I., II. és III. rendű felperesek terjesztettek elő fellebbezést, melyben az elsőfokú határozat megváltoztatását és a keresetüknek helyt adó döntés meghozatalát indítványozták. Másodlagosan a II. és a III. rendű felperesek az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítását kérték.

Az I. rendű felperes kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság már az indokolásának első bekezdésében pozicionálta magát a peres felek által az abortuszról képviselt ideológiai vitában. A tényállást nem tudta ellentmondásmentesen rögzíteni, az egyértelmű felvételek alapján sem sikerült megállapítania azt, hogy a II. rendű alperes mit csinált az esemény során. Azt egyébként maguk sem állították, hogy a III. rendű alperes áldozott volna, csupán azt, hogy közreműködött a vallásgyalázás során.

Az elsőfokú bíróság nem tudta tisztázni azt sem, hogy mikor mi történt az abortusztábléttával. Sérelmezte azt a megállapítást, mely szerint egy átlagos hívő számára nem jelenti azt, hogy Jézus egyenlő az abortusztábléttával, ha egy abortusztáblétt felirattal ellátott zacskóból egy püspök kivesz egy táblét, majd ezt „Krisztus teste” szavakkal mások szájába adja.

Előadta, hogy nem állították azt, hogy „az alperesek által előadott színjáték társadalmi, politikai kontextusa” ne lenne egyértelmű, mint ahogy a per során nem merült fel az sem, hogy az alperesek bárkit akadályoztak volna vallása gyakorlásában, vagy annak kinyilvánításában.

Az objektivitás hiányára utal az a megállapítás, mely szerint az esemény nem kapott „nagyon jelentős nyilvánosságot”, holott arról az internetes hírportálok beszámoltak, a Facebook-ra feltöltésre került, néhány nap leforgása alatt közel 13.000 ember tiltakozott a vallásgyalázás ellen a ... szervezet felhívására. Ha az előadás jelképrendszere az alperesek érvelését alátámasztja, akkor azok mindenki számára, még a nem hívők részére is egyértelműek.

Tévesen jutott az elsőfokú bíróság arra a következtetésre, hogy a vallásgyalázás tulajdonképpen elkerülhetetlen volt, másképp nem lehetett volna tiltakozni a lengyelországi politikai események ellen.

Kifejtette, hogy a keresztény hit középpontjában Jézus áll, aki maga az élet, az abortusztáblétt pedig a halált jelképezi. Püspöki ruhában egy abortusztáblétt feliratú zacskóból megáldoztatni másokat azzal, hogy az „Krisztus teste”, a kereszténység meggyalázásával egyenlő. Mindez anélkül történt, hogy a jelenet bármilyen vitára lehetőséget adó üzenetet hordozna. A véleménynyilvánítás szabadsága nem terjedhet addig, hogy egy társadalmi csoportnak, jelen esetben a keresztényeknek a legmélyebb hitét cél és mondanivaló nélkül meggyalázzák. Az elsőfokú ítélet a hívők körében nagy felháborodást váltott ki.

A II. és a III. rendű felperesek jogorvoslati kérelmükben hivatkoztak az alapjogvédelmi rendelkezésekre és az ahhoz kapcsolódó alkotmánybírósági gyakorlatra, amely alapján az emberi

méltóságuk sérthetetlen, katolikus vallásukat szabadon gyakorolhatják. Álláspontjuk szerint az alperesek sérelmezett megnyilvánulása nagy nyilvánosság előtt gúny és megaláztatás céltáblájává tette a katolikus hívek közösségét, ezért a Ptk. 2:54. § (5) bekezdése alapján jogszerűen érvényesítették a közösség tagjaként személyiségi jogsértésből eredő igényüket.

Úgy ítélték meg, hogy nem szükséges az átlagost meghaladó tájékozottság a társadalom, a közélet és a vallás kérdéseiben annak felismeréséhez, hogy az alperesek per tárgyává tett magatartása a katolikus egyház áldozási szertartását jelenítette meg. Az alperesek az elsőfokú bíróság álláspontja szerint is minden külső szemlélő számára felismerhető liturgikus jelképeket alkalmaztak, maguk is elismerték, hogy a szándékuk erre irányult.

Közismert, hogy a katolikus hívek magát Jézus Krisztust veszik magukhoz az áldozás szertartásában, amely így a katolikus mise középpontja. Közismert az is, hogy a katolikus egyház a „Ne ölj!” parancsolat megszegésének, vagyis teológiai értelemben vett bűnnek tartja a terhesség művi megszakítását, így az abortusztabletta használatát is.

Az ún. abortuszvita ugyanakkor a katolikus liturgiától független közéleti vita, melynek tárgyát a művi terhességmegszakítás jog általi engedélyezése, illetve tiltása képezi és amelyben mindkét oldalon olyan vallásos és nem vallásos személyek vesznek részt, akik az ilyen politikai kérdések iránt érdeklődnek. Ezért az alkalmazandó jogszabályok rendelkezéseit sérti az a megállapítás, miszerint az alperesek magatartása nem valósította meg az új Ptk. 2:54. § (5) bekezdése szerinti súlyos sérelmet, illetve megjelenésmódjában nem volt olyan indokolatlanul bántó, hogy az alperesek közéleti vitában történő véleménynyilvánításhoz fűződő jogát korlátozni lehessen. Egyrészt ugyanis a katolikus egyház tagjainak súlyos sérelmét valósítja meg a megjelenésmódjában is indokolatlanul bántó azon alperesi magatartás, mellyel a katolikus liturgia legfőbb elemét képező áldozást olyan módon forgatják ki, hogy a büntetlen Jézus Krisztus helyére a teológiai értelemben vett bűnt jelképező - a hívek számára ölést jelentő - abortusztablettát állítják.

Másrészt a kereset teljesítése nem sértené az alperesek „közéleti vitában történő” szabad véleménynyilvánításhoz fűződő jogát. Az alperesek állítása szerint performanszuk ugyanis kizárólag a nők abortuszhoz való jogát támogatta és a lengyel katolikus egyház megnyilvánulását kritizálta. A katolikus liturgia lealacsonyító módon való kifigurázása azonban egyáltalán nem valósít meg ilyenfajta véleménynyilvánítást, az egyszerűen a katolikus közösség egészét sértő gúnyolódás, amely kihat azokra a hívekre is, akik egyáltalán nem foglaltak állást az ún. abortuszvitában.

Az alperesek magatartása a vitapartnerek kirekesztését, önazonosságának megkérdőjelezését valósította meg. Az Alaptörvény IX. cikkének (4), (5) bekezdése és a Ptk. 2:54. § (5) bekezdése kifejezetten az ilyen magatartásformákkal szemben biztosít védelmet.

A sérelmezett magatartás szankcionálása nem akadályozza az alpereseket abban, hogy az abortuszvitában kifejtsek véleményüket, amely állításuk szerint az előadásuk célját képezte. Kereseti kérelmük kizárólag a performansz vallásgyalázó elemeire irányult, az alperesek marasztalása még csak részben sem zárja el őket attól, hogy politikai nézeteiket akár ugyanezen tüntetés során hangoztassák. Ezért az elsőfokú ítélet iratellenes is, miután olyasmit utasított el, amelyre nézve nem volt kereset. Azt ugyanis egyetlen szóval sem vitatták, hogy az alperesek alkotmányos joga az abortusszal és a katolikus egyházzal kapcsolatos véleményük szabad kifejtése. A megengedhetetlen gyalázkodást csak a „Krisztus testét” abortusztablettával azonosító cselekménnyel követték el. A kereset kizárólag azt sérelmezte, hogy az alperesek a véleménynyilvánítás alkotmányos szabadságának kereteit messze túllépve meggyalázták a keresztény vallások alapját és forrását adó szentségi misztériumot, ezzel megsértették a katolikus vallási közösség méltóságát, így a felperesek méltóságát is.

Kifogásolták továbbá azt, hogy az elsőfokú bíróság nem foglalkozott a „Krisztus teste - abortusztabletta” összefüggéssel, vagyis azzal, hogy a kifogásolt magatartás objektíve sértette-e a

katolikus vallási közösség méltóságát. E körben érdemi megfontolás nélkül került sor azon érvelésük elutasítására, mely szerint valamennyi külső szemlélő számára egyértelmű, hogy a színjáték azt jelképezi, miszerint Jézus Krisztus egyenlő az abortusztablettával. Az elsőfokú bíróság önkényesen foglalt állást egy vallásszociológiai szakkérdésben akkor, amikor kijelentette, hogy egy átlagos katolikus hívő nem ismerheti a vallásának lényegét adó Eucharisziát, vagyis a Jézus Krisztussal való személyes találkozást a Szentáldozásban. A perben becsatolt petíció aláíróinak számával jelezték, hogy objektíve vallásgyalázásként és ezáltal méltóságuk sérelmeként élték meg az adott személyek az alpereseknek a véleménynyilvánítás szabadságát messze túllépő, vallásukból gúnyt űző magatartását. Ez a személyi kör elégséges és megfelel a Ptk. 2:54. § (5) bekezdése szerinti vallási közösség tényálláselemének.

A durva alperesi cselekménnyel e közösség tagjai embervoltának és értékének tiszteletet ébresztő jellege, azaz méltósága sérült, mégpedig súlyosan, amikor az abortusztabletta feliratú dobozból előkerülő tableta „Krisztus teste” megnevezéssel került az „áldozók nyelvére”. Ebből a szempontból az alperesek által magatartásuk magyarázataként elmondottak teljességgel közömbösek, mint ahogy az, hogy kik és hányan vettek még részt a vallásgyalázásban.

Az alperesek fellebbezési ellenkérelmet nem terjesztettek elő.

A felperesek fellebbezése alapos.

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság érdemi döntésével és a határozatának indoklásában kifejtett jogi állásponttal nem értett egyet.

A másodfokú bíróság a rendelkezésre álló peradatok, közöttük a felperesek kereseti kérelmét megalapozó videofelvétel megtekintése alapján arra a meggyőződésre jutott, hogy az első fokon eljáró bíróság helytelenül ítélte meg az alperesek per tárgyát képező magatartását.

Arra helytállóan hivatkozott az elsőfokú bíróság a határozatának indoklásában, hogy a jogvitában a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (Ptk.) 2:42. § (2) bekezdésének és a 2:54. § (5) bekezdésének rendelkezései az irányadók. A Ptk. 2:42. § (2) bekezdése alapján az emberi méltóságot és abból fakadó személyiségi jogokat mindenki köteles tiszteletben tartani. A személyiségi jogok e törvény védelme alatt állnak. A 2:54. § (5) bekezdése szerint a közösség bármely tagja jogosult a személyisége lényeges vonásának minősülő, a magyar nemzethez, illetve valamely nemzeti, etnikai, faji, vagy vallási közösséghez tartozásával összefüggésben a közösséget nagy nyilvánosság előtt súlyosan sértő, vagy kifejezőmódjában indokolatlanul bántó jogsérelem esetén a jogsértés megtörténtétől számított 30 napos jogvesztő határidőn belül a személyiségi jogát érvényesíteni. A közösség bármely tagja a jogsértéssel elért vagyoni előny átengedésének kivételével a személyiségi jogok megsértésének valamennyi szankcióját érvényesítheti.

A Pp. 348/B. § (5) bekezdése értelmében a bíróság a személyiség lényeges vonásának minősülő, a közösséghez tartozással összefüggő személyiségjegy vonatkozásában azt vizsgálja, hogy a közösséget bántó jogsérelem alkalmas lehet-e arra, hogy általában véve a közösséghez tartozó személy személyiségi jogának a sérelmét is okozza.

A közösséghez tartozással összefüggő személyiségi jog érvényesítésének lehetősége az új Ptk.-ban biztosított speciális jogvédelmi eszköz. A jogvitában nem volt vitatott a törvényi feltételek megvalósulása, a közösséget ért jogsérelemre alapított egyéni személyiségvédelmi igény érvényesíthetősége. A közösséget ért sérelem miatt, a közösség jogán a felperesekre, mint a

közösség tagjaira átsugárzó jogsértés okán a felperesek egyénileg jogosultak voltak a perlésre, azáltal, hogy saját maguk is sérelmet szenvedtek a közösséget ért sérelem következtében.

A Fővárosi Ítéltábla osztotta a felperesek azon álláspontját, mely szerint a kifogásolt alperesi magatartás egyértelműen a felperesek személyisége lényeges vonásának minősülő, a közösséghez tartozással összefüggő személyiségjegyüket, jellemvonásukat érintő, nagy nyilvánosság előtt megtett, kifejezésmódjában indokolatlanul sértő és bántó magatartás volt. Vizsgálatának eredményeként a másodfokú bíróság úgy ítélte meg, hogy a közösséget bántó jogsérelem alkalmas arra, hogy általában véve a közösséghez tartozó személy személyiségi jogának a sérelmét okozza.

Az első fokon eljáró bíróság helyesen indult ki abból a fenti idézett jogszabályhely rendelkezéseinek alkalmazása mellett, hogy figyelemmel kell lennie az alpereseket megillető véleménynyilvánítási szabadság jogára is, amely a demokratikus társadalmakban kiemelt jelentőséggel bír, azonban nem korlátozhatatlan alapjog. Ezért kellett állást foglalni abban a kérdésben, hogy a véleménynyilvánítási szabadság jogának és a felperesek vallásszabadsághoz fűződő jogának ütközése esetén melyik jogot kell előtérbe helyezni, a felperesek által hivatkozott jogsérelem indokolja-e a véleménynyilvánítási szabadság korlátozását. Ezen mérlegelés eredményeként a másodfokú bíróság arra a meggyőződésre jutott, hogy önmagában kétségbe vonható az is, hogy a kereset tárgyává tett, kiemelten sérelmezett alperesi magatartás értékelhető-e egyáltalán az abortusz kérdés körében kifejtett véleményként. Azt fellebbezésükben a felperesek sem vitatták, hogy az ún. abortuszvita közéleti vita, annak tárgyát a művi terhességmegszakítás engedélyezése, illetve tiltása képezi. A katolikus egyház képviselői közismerten ellenzik, elítélik a művi terhességmegszakítást, míg az alperesek - nyilatkozatukból kitűnően - ezzel ellentétes álláspontot képviselnek. A közéleti viták szabadsága széles körben védendő, az alperesek nem voltak elzárva attól, hogy a közéleti vita keretében kifejtsek ez irányú véleményüket. Mindemellett azonban egy olyan performansz bemutatására került sor részükről, amely a Fővárosi Ítéltábla megítélése szerint még a katolikus egyházi szertartásokat kevéssé ismerő személyek számára is érthető módon gyalázkodó, sértő, megalázó tartalommal bírt. A katolikus vallás liturgiájának részét képező Szentáldozás központi eleme az, amikor a hívők a szertartásban Jézus Krisztus testét veszik magukhoz. Az alperesek az áldozás szertartását gyalázták meg akkor, amikor a Krisztus testét jelképező ostyát „abortusztablettára” cserélve a tablettát az I. rendű alperes „Krisztus teste” kijelentés kíséretében a II. rendű alperes és más résztvevők nyelvére helyezte, a II. rendű alperes a szertartásban résztvevő híveket utánozva a tablettát elfogadta, míg a III. rendű alperes a jelenet felhangosításában, annak a nagy nyilvánossághoz való eljuttatásában segédkezett. Ezen alperesi magatartások súlyosan sértették a katolikus egyház tagjainak személyiségjegyet, miután számukra Jézus maga az élet, az abortusztabletta használata pedig bűn, az a „Ne ölj!” parancsolt megszegését jelenti. A sérelmezett magatartást objektív szemléletmóddal volt szükséges megítélni, az alperesek részéről kifejtett fenti magatartás egyértelműen a vallás meggyalázásának minősül. Ugyanakkor a gúnyolódó cselekmény nem mutatta meg az alperesek abortusz kérdésben elfoglalt álláspontját, az előadás részeként az abortusztabletta nyelvre helyezése a Krisztus teste közlés kíséretében nem volt értelmezhető az egyház abortuszvitában elfoglalt álláspontjának a kritikájaként sem. Ezért az abortusztablettával történő „áldoztatás” kifejezetten a felperesek vallását gyalázó alperesi magatartásként volt értékelhető, amely a Ptk. 2:54. § (5) bekezdésében meghatározott feltételeket kimerítette, a katolikus közösséget nagy nyilvánosság előtt súlyosan sértette. A jogsértőnek bizonyult magatartás egyben a felperesek Ptk. 2:42. § (2) bekezdésében védett emberi méltósághoz fűződő jogát is megsértette.

A másodfokú bíróság nem látott lehetőséget a vallásgyakorláshoz fűződő jog megsértésének külön megállapítására. Az Alaptörvény VII. cikkének (1) bekezdése szerint mindenkinek joga van a gondolat, lelkiismeret és vallás szabadságához. A lelkiismereti és a vallásszabadság jogáról,

valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról szóló 2011. évi CCVI. törvény 1. § (1) bekezdése ugyancsak kimondja, hogy mindenkinek joga van a lelkiismereti és a vallásszabadságához. Az 1. § (2) bekezdése értelmében a lelkiismereti és vallásszabadság joga magában foglalja a vallás, vagy más meggyőződés szabad megválasztását, vagy megváltoztatását és azt a szabadságot, hogy vallását, vagy más meggyőződését mindenki vallásos cselekmények, szertartások végzése útján, vagy egyéb módon, akár egyénileg, akár másokkal együttesen, nyilvánosan, vagy a magánéletben kinyilvánítsa, vagy kinyilvánítását mellőzze, gyakorolja, vagy tanítsa.

A rendelkezés tehát részletezi a lelkiismereti és vallásszabadság tartalmát, magában foglalva a vallásgyakorlás jogát. Azt pedig a felperesek sem dolgozták ki, hogy mi az a következmény, ami miatt álláspontjuk szerint konkrétan a vallásuk gyakorlásában sérelmet szenvedtek. A bírói gyakorlat a vallásgyakorlás akadályozásának elsősorban azokat az eseteket tekinti, amikor a vélemény gátló cselekvés útján kerül kifejezésre (BH1999.292. számú jogeset). A másodfokú bíróság álláspontja szerint ugyanakkor annak megállapításával, hogy a felperesek vallásszabadsághoz való joga sérelmet szenvedett, általánosságban megállapításra került - a fent idézett jogszabályi rendelkezésekből következően - a felperesek vallásgyakorlásához való jogának megsértése is.

Fentiekre figyelemmel a Fővárosi Ítéltábla nem fogadta el azt az elsőfokú határozatban kifejtett álláspontot, mely szerint az alperesi magatartást a véleménynyilvánítási szabadsága védi. A vallásos meggyőződést véleménynyilvánítási szabadságra hivatkozással megalázni nem lehet. A szólásszabadság gyakorlása minden esetben felelősséggel jár, a vallást - a közéleti vita keretein kívül eső - gyalázó, indokolatlanul sértő véleménynyilvánítások módja korlátozható.

A jogsértés megállapítására a Ptk. 2:51. § (1) bekezdés a) pontja, míg jogsértésről való eltiltásra a 2:51. § (1) bekezdés b) pontja szerint került sor. Az elégtételadás körében a másodfokú bíróság a Ptk. 2:51. § (1) bekezdés c) pontja alapján határozott. E körben nem találta alaposnak a felperesek az irányú kérelmét, miszerint két országos napilapban kerüljön sor bocsánatkérő közlemény közzétételére. A felperesek egyrészt nem valószínűsítették, hogy két országos terjesztésű napilapban biztosított a közzététel lehetősége, márpedig ennek a végrehajthatóság követelménye okán jelentősége van. Másrészt a Fővárosi Ítéltábla úgy ítélte meg, hogy az erkölcsi elégtétel nyújtásaként elegendő a magánlevél formájában történő sajnálkozás kifejezése. A felpereseket feljogosította ezen levél nyilvánosságra hozatalára, ekként biztosított az, hogy az elégtételadásról abban a körben szerezzenek tudomást, ahol a felperesek azt szükségesnek tartják.

A Ptk. 2:51. § d) pontja alapján került sor a törlésre vonatkozó rendelkezés meghozatalára, mégpedig az Én testem az Én választásom elnevezésű Facebook csoport vonatkozásában, a jogsértő részeket érintően.

A sérelemdíj vonatkozásában a másodfokú bíróság a Ptk. 2:52. § (1)-(3) bekezdése alapján döntött. A felperesek által igényelt összeg a kifogásolt magatartásra, a jogsértés súlyosságára, a nagy nyilvánosság tényére és a jogsértéssel okozott következményekre tekintettel nem volt eltúlzott.

A Pp. 348/B. § (6) bekezdése alapján a jogsértés körülményeire - különösen a jogsértés súlyára, ismétlődő jellegére, a felróhatóság mértékére, a jogsértés közösségre gyakorolt hatására - tekintettel megállapított sérelemdíjat egy összegben kell megítélni, ami a sérelemdíj iránti igényt érvényesítő felpereseket egyetemlegesen illeti meg.

A kamatfizetési kötelezettség tárgyában a másodfokú bíróság az új Ptk. 6:532. § és a 6:48. § (1) és (3) bekezdése szerint határozott.

Fentiekre figyelemmel az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatására a Pp. 253. § (2) bekezdése szerint került sor.

A másodfokú döntés eredményeként a felperesek pernyertesek lettek. A perköltségviselés tárgyában a Fővárosi Ítéltábla a Pp. 239. §-án keresztül érvényesülő Pp. 78. § (1) bekezdése szerint határozott, ezért az alperesek viselik a tárgyi illetékeljegyzési jog folytán előlegezett 36.000 forint kereseti és 48.000 forint összegű fellebbezési illetéket, valamint a felperesek első-, másodfokú perköltségét. A Fővárosi Ítéltábla az I. rendű felperes javára útiköltségből álló perköltséget állapított meg, míg a II., III. rendű felperes javára az ügyvédi munkadíjból álló első-, másodfokú költség meghatározására a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontja, (5) bekezdése, 4/A. §-a alapján került sor, figyelemmel arra is, hogy a II. rendű felperes csak a másodfokú eljárás során járt el jogi képviselővel. Az illeték megfizetésére vonatkozó rendelkezés a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdésén alapul.

Budapest, 2016. április 11.

Kizmanné dr. Oszkó Marianne s.k.
a tanács elnöke

Dr. Hercsik Zita s.k.
előadó bíró

bíró

Dr. Kovács Éva s.k.

A kiadmány hitelül:

tisztviselő